

FISU-verkostokuntien resurssiviisauden välitavoitteiden asettaminen**Ympäristöjohtaja Tanja Ahonen
Alueellinen ympäristönsuojelu**

Taustaa

Kuopion kaupunki on Fisun (Finnish Sustainable Communities) on edelläkävijäkuntien verkoston jäsen. Verkoston kunnat ovat sitoutuneet tavoittelemaan hiilineutraalisuutta vuoteen 2030 mennessä sekä jäteteettömyyttä ja globaalisti kestävästä kulutuksesta vuoteen 2050 mennessä. Fisun kuuluu Kuopion lisäksi tällä hetkellä kymmenen kuntaa: Forssa, Hyvinkää, Ii, Joensuu, Jyväskylä, Lahti, Lappeenranta, Riihimäki, Turku ja Vaasa. Verkostoon liittymisen edellytyksenä on ollut, että kunta on valtuuston päätöksellä tai päätöksillään sitoutunut Fisun-verkoston yhteisiin resurssiviisaustavoitteisiin - ei päästöjä, ei jätettä, ei ylikulutusta - ja pyrkii saavuttamaan ne viimeistään vuoteen 2050 mennessä.

Fisun-verkoston toimintaa ohjaa yhteistyökumppaneista muodostuva neuvottelukunta, jossa ovat edustettuina Sitra, Motiva, SYKE, Kuntaliitto, ympäristöministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö sekä verkostokuntien edustajat. Neuvottelukunta päättää verkoston toiminnan kehittämisestä ja pelisäännöistä. Verkoston koordinaattoreina toimivat Suomen ympäristökeskus SYKE ja Motiva, jotka yhdessä muodostavat Fisun-kuntia tukevan palvelukeskuksen.

Verkostojäsenten keskuudessa on tunnistettu tarve asettaa verkostokuntien resurssiviisaustyötä rytmittävät välitavoitteet ennen vuotta 2050. Pysyäkseen edelläkävijäkuntana, asetetut tavoitteet tulee olla myös sellaiset, että ne kuvastavat edelläkävijyyttä suhteessa valtakunnallisiin tavoitteisiin nähden.

Fisun-verkoston tavoitteiden etenemistä seurataan tällä hetkellä Suomen ympäristökeskuksen tuottamien indikaattorilaskelmien perusteella: www.fisunetwork.fi/fi-FI/Seuranta. Tämän lisäksi Kuopion kasvihuonekaasupäästöjen kehitystä seurataan vuosittain CO₂-raportin kautta. Kuopio resurssiviisausohjelman ohjausryhmä raportoi vuosittain erillisen seurantaraportin kaupunginhallitukselle.

Esitys välitavoitteista

Fisun-verkoston päättävä toimielin neuvottelukunta teki päätöksen 14.4.2021, että Fisun-verkoston verkostokunnat ottavat virallisiksi välitavoitteikseen seuraavat välitavoitteet:

1. Päättavoite: Ei-kasvihuonekaasupäästöjä 2050

Asetettu välitavoite:

Kuopion tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 80 % vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta.

Vähennettävä päästömäärä on 542 kt CO₂-ekv. ilman teollisuutta ja jos teollisuus otetaan lukuun, vähennettävä päästömäärä on 663 kt CO₂-ekv. Jo aikaisemmin tehtyjen päätösten vaikutukset huomioon ottaen Kuopion ilmastopoliittisessa ohjelmassa on arvioitu kaupungin osuudeksi 173 kt CO₂-ekv.

Perustelut esitykselle:

FISU-neuvottelukunnan suositus on, että kaikki Fisu-kunnat sitoutuvat -80 % päästövähennystavoitteeseen vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Minimipäästövähennystavoite on kuitenkin vähintään -60 %. Jokainen Fisu-kunta määrittelee välitavoitteensa täsmällisesti, ja se tuodaan myös kunnan päätäjille ja Fisu-verkkosivuilla selkeästi esiin.

Useimmilla (8/11) Fisu-kunnilla on jo nyt -80 % tai sitä tavoitteellisempi päästövähennystavoite vuoteen 2030 mennessä. Suomi on EU-maana sitoutunut EU:n kiristyneeseen vuoden 2030 päästötavoitteeseen, jossa EU:n päästöt vähenevät kokonaisuudessaan vähintään 55 prosenttia vuodesta 1990. Lisäksi Suomi on pyrkimässä hiilineutraaliksi vuoteen 2035 mennessä, jolloin Suomen päästöjen vähennystarve vuoteen 2030 mennessä on samaa suuruusluokkaa koko EU:ta koskevan päästövähennystavoitteen kanssa. Fisu-kunnille on siksi paikallaan hieman Suomea kunnanhimoisempi vähimmäisvähennystavoite vuodelle 2030.

Kuopio on jo aikaisemmin sitoutunut mm. ilmastopoliittisessa ohjelmassa (kv 7.9.2020 § 55) FISU-kuntien yhteiseen tavoitteeseen. Nyt hyväksyttävä välitavoite ei kiristä Kuopion tavoitteita. Tavoite edellyttää kuitenkin koko kaupunkikonsernia toteuttamaan oman osansa toimenpiteistä. Toteutukseen täysimääräisesti tavoite edellyttää ilmastotoimia myös Kuopion alueen asukkailta, yrityksiltä, yhteisöiltä ja teollisuudelta.

Kuopion kasvihuonekaasupäästöt ovat laskeneet noin 40 % vuodesta 2007 vuoteen 2019. Suurimmat päästöt aiheuttavat sektorit ovat tieliikenne (26 %), teollisuus ja työkoneet (21 %), kaukolämpö (17 %) ja maatalous (14%). (Lähde: CO₂-raportti 2021)

2. Päättavoite: Ei-jätettä 2050

Asetettu välitavoite:

Kotitalousjätteen määrä Fisu-kuntien seuduilla vähenee ja kierrätysaste nousee saavuttaen 65 % tason vuoteen 2030 mennessä.

Perustelut esitykselle:

Vain kotitalousjätteen määrää ja kierrätysastetta pystytään toistaiseksi seuraamaan kuntaseututasolla (Circwaste-hanke). Kotitalousjäte on osa yhdyskuntajätteestä, jossa yritys-jäte on mukana. Yhdyskuntajätteen seu-

ranta edellyttäisi kuntakohtaisen seurantatiedon järjestämistä, joka on erityisen työläs toteuttaa jokaiselle kunnan yritykselle.

EU edellyttää 65 % yhdyskuntajätteen kierrätysastetta vuoteen 2035 mennessä. Koska Fisu-verkosto haluaa olla edelläkävijä, tavoiteaikataulu on asetettu vuoteen 2030. Vertailuna Suomen yhdyskuntajätteen valtakunnallinen kierrätysaste vuonna 2019 oli 43 % (Lähde: Tilastokeskus)

Kuopiossa kotitalouksien tuottaman jätteen määrä on vuosien 2016–2019 aikana säilynyt ennallaan, ollen 267 kg/hlö vuonna 2019. Kierrätetyn eli materiaalina hyödynnetyn jätteen osuus oli 45 % vuonna 2019. Kierrättämätön kotitalousjäte on hyödynnetty energiana.

3. Päättavoite: Ei-ylikulutusta 2050

Asetettu välitavoite:

Kulutusperäisen hiilijalanjäljen puolittaminen vuoteen 2030 mennessä vuoden 2005 tasosta.

Perustelut esitykselle:

Yli 60 % Suomen ekologisesta jalanjäljestä on kulutusperusteista CO₂-päästöä. Välitavoite-esitys on sama kuin vanhan keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman (KAISU) tavoite. Tämä pystytään laskemaan uudella kulutusperusteisella laskentatyökalulla, jota kehitetään parhaillaan. Laskelmat tehdään Fisu-kunnille heti, kun työkalu on valmis, todennäköisesti vuonna 2022.

Päättavoitteen ”ei ylikulutusta 2050”, mittarina on käytetty ekologista jalanjälkeä. Ekologisen jalanjälkilaskennassa on melkoisia vaikeuksia saada kuntakohtaista tietoa kulutusperäisistä globaalihehtaareista. Tiedonsaanti-vaikeus koskee nimenomaan uusiutuvien materiaalien kuntakohtaisia tietoja. Ekologisen jalanjäljen laskenta säilytetään toistaiseksi seurattavana indikaattorina, kuten se on tälläkin hetkellä ja sitä seurataan aikaisemmin sovitun perusteella kolmen vuoden välein.

Välitavoitteiden laskenta:

Suomen ympäristökeskus tekee välitavoitteiden seuraamisessa tarvittavat laskelmat ja selvitykset osana palvelukeskustystä ainakin vuoteen 2023 asti.

Vaikutusten arviointi

Strategiavaikutus

Välitavoitteet ovat nykyisen Kuopion strategian mukaisia. Resurssiviisaus on yksi strategian päättavoitteista. Tavoitteet tukevat positiivisesti myös strategian Kasvava Kuopio, Hyvinvoiva Kuopio ja Uudistuva Kuopio tavoitteiden toteutumista.

Vaikutukset ihmisiin

Päätös auttaa parantamaan tulevaisuuden elinympäristön laatua ja vähentämään ihmisiin kohdistuvia ilmastonmuutoksen aiheuttamia riskejä. Ilmastopoliittinen ohjelma sisältää toimenpiteitä ilmastonmuutokseen so-

peutumiseen ja varautumiseen. Päätös vaikuttaa positiivisesti ihmisten terveyteen esimerkiksi viisaan liikkumisen kautta.

Vaikutukset ympäristöön ja ilmastoon

Vaikutukset ympäristöön ovat positiivisia mm. ilmanlaadun paikallisen parantumisen kautta. Tavoitteilla on positiivinen vaikutus edistäen luonnonvarojen kestävää käyttöä ja materiaalien kiertoa.

Vaikutukset kunnan talouteen ja henkilöstöön

Tavoitteisiin pääseminen vaatii osittain investointeja, jotka kuitenkin maksavat itsensä takaisin elinkaarensa aikana. Osa toimenpiteistä tuo myös merkittäviä säästöjä, esimerkiksi energiatehokkuustoimenpiteiden kautta. Työ vaatii koko kaupunkikonsernissa henkilöstöltä työaikaa, mm. ilmasto-suunnitelmien laatimisessa.

Vaikutukset yrityksiin

Edelläkävijyys ilmasto- ja kiertotalousasioissa luo positiivista imagoa ja kiinnostavuutta yrityksille, luo uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja uusia rahoitusmahdollisuuksia. Esimerkiksi lähiruoan käytön lisääminen on vahvistanut Pohjois-Savon maatalouden elinvoimaa.

Esitys

Esitän, että kaupunginhallitus hyväksyy ja Kuopion kaupunki ottaa käyttöön FISU-verkoston neuvottelukunnan hyväksymät välitavoitteet.

Valmistelija

Minna Julia Kokkonen
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 2148

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus hyväksyy ympäristöjohtajan esityksen.

Päätös

Ympäristöjohtaja Tanja Ahonen ja ympäristöasiantuntija Minna Kokkonen olivat kokouksessa kuultavina asiakohdassa. He poistuivat kokouksesta kuulemisen jälkeen.

Keskusteltuaan kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan tekemän päätösehdotuksen.

